

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Rapport van bevindingen

Review accountantscontrole financiële
verantwoording 2019 van CEA, WBF, NBM en
NLFI

Colofon

Titel	Review accountantscontrole financiële verantwoording 2019 van CEA, WBF, NBM en NLF1
Uitgebracht aan	Ministerie van Financiën, directie FEZ
Datum	17 juni 2021
Kenmerk	2021-0000118344

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
070-342 7700

Inhoud

1	Aanleiding opdracht—4
2	Bevindingen—5
2.1	Uitkomsten review accountantscontrole—5
2.2	Overige bevindingen—6
2.2.1	Toepassing van controleprotocollen nog geen gemeengoed—6
2.2.2	Controleprotocol CEA 2020 wordt als disproportioneel ervaren—7
2.2.3	Uitvoering toezicht FEZ op instellingen—7
3	Verantwoording onderzoek—9
3.1	Werkzaamheden en afbakening—9
3.2	Gehanteerde standaard—9
3.3	Verspreiding rapport—10
4	Ondertekening—11
5	Managementreactie—12

1 Aanleiding opdracht

De directie Financieel Economische Zaken (FEZ), afdeling Eigenaarsadvisering (FEZ/EA) houdt in het kader van o.a. de artikelen 4.1 en 6.2 sub c van de Comptabiliteitswet toezicht op 9 instellingen, zijnde ZBO's, RWT's en/of private rechtspersonen. In het kader van dit toezicht heeft FEZ aan de Auditdienst Rijk (ADR) gevraagd de door publieke accountantskantoren uitgevoerde accountantscontrole voor 4 instellingen over het jaar 2019 te reviewen en hierover een rapport van feitelijke bevindingen uit te brengen. FEZ kan op deze manier bepalen of de accountantswerkzaamheden voldoende zekerheid bieden over de betrouwbaarheid van de verantwoordingsinformatie.

Voor de minister is in het kader van zijn politieke verantwoordelijkheid een toereikend toezicht op deze organisaties van belang. De opdracht bestaat uit het reviewen van de accountantscontrole, zoals uitgevoerd door extern ingehuurde accountants. In het door Financiën vastgesteld reviewbeleid is opgenomen dat instellingen roulerend in de review zullen worden betrokken. De volgende instellingen zijn over 2019 in de review betrokken:

- Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA);
- Waarborgfonds Motorverkeer (WBF);
- Nederlands Bureau Motorrijtuigverzekeraars (NBM);
- NL Financial Investment (NLFI).

Wij verwijzen tevens naar onze opdrachtbevestiging d.d. 21 januari 2021 met kenmerk 2021-0000013210. Hierin zijn nadere afspraken over de uitvoering van deze opdracht vastgelegd.

Wij willen in dit kader nog benadrukken dat Financiën overeenkomstig de Kaderwet Zelfstandige Bestuursorganen een toezichhoudende taak heeft. Onze dienstverlening kan aan dit toezicht slechts een bijdrage leveren, echter zonder dat wij deze taak van Financiën deels overnemen.

2 Bevindingen

2.1 Uitkomsten review accountantscontrole

Wij hebben een review uitgevoerd op de bij de vier genoemde instellingen uitgevoerde accountantscontrole over 2019. De reviews hebben conform ons handboek en de inhoud van het door Financiën vastgelegde reviewbeleid de volgende fasen doorlopen:

- Voorbereiding: contact leggen met accountant en afspraken maken voor de uitvoering van de review; vooraf kennis nemen van de betreffende jaarrekening, controleverklaring, accountantsrapport e.d.
- Uitvoering: het inzien van het accountantsdossier, het stellen van vragen daarover en het vastleggen van de antwoorden van de accountant. In dit kader beoordelen wij of de accountant voldoende aandacht aan een aantal specifieke bepalingen van NV COS¹ voor het uitvoeren van accountantscontrole heeft nageleefd.
- Oordeelsvorming: motiveren en vastleggen of de accountant de accountantscontrole toereikend heeft uitgevoerd.
- Rapportage: Het opstellen van een concept reviewverslag en dit in het kader van hoor en wederhoor voorleggen aan de accountant. Daarna het definitief maken van deze reviewverslagen.

Wij hebben onderzoek gedaan naar de toereikendheid van de volgende fasen van de uitgevoerde accountantscontrole:

- Opzet van de accountantscontrole:
  - o Heeft de accountant voldoende aandacht geschonken aan een aantal formele bepalingen?
  - o Heeft de accountant een controleplan opgesteld waaruit blijkt welke controlemiddelen zullen worden toegepast?
- Uitvoering van de accountantscontrole:
  - o Heeft de accountant de accountantscontrole conform het controleplan uitgevoerd?
  - o Blijken de uitgevoerde werkzaamheden voldoende uit het dossier?
- Rapportage van de accountant:
  - o Komt de strekking van de controleverklaring overeen met de geconstateerde bevindingen?

---

¹ Nadere voorschriften controle- en overige standaarden van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Wij vermelden dat in alle vier reviewverslagen is opgenomen dat de opzet en uitvoering van de accountantscontrole toereikend is en dat overeenkomstig is gerapporteerd. De scope van de uitgevoerde externe accountantscontrole betrof zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid van de in de jaarrekening weergegeven baten/lasten en balansmutaties. De strekking van de controleverklaringen over 2019 was in alle gevallen goedkeurend. Een afschrift van deze reviewverslagen hebben wij aan FEZ verstrekt.

2.2 Overige bevindingen

2.2.1 Toepassing van controleprotocollen nog geen gemeengoed

Blijkens het reviewbeleid wordt een toezichtarrangement toegepast bij WBF en NLFI, dat dateert uit 2014 of 2015. Voor CEA en NBM was er in 2019 nog geen toezichtarrangement van toepassing.

In de notitie reviewbeleid is opgenomen dat een toezichtarrangement ook een controleprotocol kan bevatten. Een controleprotocol bevat nadere kaders voor de instellingsaccountant. In noot 4 van de genoemde notitie reviewbeleid is opgenomen *dat het controleprotocol is opgesteld in het verlengde van/als bijlage van het toezichtarrangement dat wordt vastgesteld door de minister (deze regel is niet opgenomen in de wet, echter is het wel gebruikelijk dat de minister zijn goedkeuring geeft)*. In het kader van onze review hebben wij over 2019 geïnventariseerd in hoeverre de accountant een controleprotocol heeft toegepast. Het resultaat is in onderstaande tabel weergegeven:

Peiljaar 2019	Toezichtarrangement door FIN vastgesteld	Controleprotocol		
		door FIN vastgesteld	bij instelling bekend	door accountant toegepast
CEA	nee	nee	-	-
WBF	?	?	ja	ja
NBM	nee	nee	-	-
NLFI	ja	ja	?	ja

Toelichting

- CEA: Voor CEA hebben wij geen toezichtarrangement kunnen inzien. In de loop van 2019 heeft FEZ een concept controleprotocol voor het jaar 2020 opgesteld, waarin naar een toezichtarrangement wordt verwezen. De accountant heeft over 2019 de rechtmatigheid aan een eigen normenkader getoetst en daarover gerapporteerd.

- WBF: De instelling heeft het Toezichtarrangement WBF 2020 en het Protocol toetsing rechtmatigheid Waarborgfonds Motorverkeer 2020 geactualiseerd. Er blijken verschillende versies in omloop, die elk aan een jaartal zijn gerelateerd. In het genoemde protocol wordt verwezen naar een separaat controleprotocol, dat wij niet hebben ingezien. Het begrip rechtmatigheid is vooral gekoppeld aan het voldoen aan de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (WAM). Tijdens onze review heeft de accountant de interne werking van het Protocol toetsing rechtmatigheid Waarborgfonds Motorverkeer 2020 benadrukt. De accountant heeft de rechtmatigheid aan de hand van een controleprotocol getoetst en daarover gerapporteerd.
- NBM: er is geen toezichtarrangement noch een controleprotocol in gebruik. De accountant heeft geen oordeel over de rechtmatigheid in de controleverklaring bij de jaarrekening 2019 opgenomen. In het accountantsverslag heeft de accountant in paragraaf 1.6 wel een goedkeurend oordeel over de rechtmatigheid opgenomen en verwijst daarbij naar het Protocol toetsing rechtmatigheid Waarborgfonds Motorverkeer 2018.
- NLF: Het toezichtarrangement dateert uit 2014. In het jaarverslag 2019 maakt de instelling geen melding van een toezichtarrangement noch van een controleprotocol. De accountant verwijst in de controleverklaring naar het controleprotocol NLF, dat dateert uit 2011. Beide documenten zijn verouderd. Zo wordt er bijvoorbeeld verwezen naar de Comptabiliteitswet 2001.

2.2.2 *Controleprotocol CEA 2020 wordt als disproportioneel ervaren*

Tijdens het uitvoeren van de review gaf de controlerend accountant van CEA te kennen dat zowel de instelling als de accountant het conceptcontroleprotocol 2020 als disproportioneel ervaren. De accountant vermeldt dit in het accountantsverslag als volgt: *Indien het gestelde in het concept controleprotocol onverkort wordt overgenomen, lijkt ons dit een verzwaring van de financiële verslaglegging van de CEA.* De accountant heeft dit nader gemotiveerd in het accountantsverslag.

2.2.3 *Uitvoering toezicht FEZ op instellingen*

Wij hebben de jaarrekening NBM 2019 via FEZ niet voorafgaand aan de review kunnen ontvangen. Tijdens de review hebben wij dit jaarverslag van de accountant ontvangen. Hierdoor is het voor ons onzeker of FEZ in het kader van haar toezichthoudende taak de ontvangen jaarrekeningen beoordeelt.

Wij merken op dat drie van de vier gereviewde instellingen geen directe financiële relatie hebben met het ministerie van Financiën. CEA ontvangt een bijdrage van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. WBF en NBM ontvangen op basis van het aantal kentekens een bijdrage van de verzekeraars en van de Staat, waarbij de bijdrage van de Staat van zeer geringe omvang is. Van de 4 in onze review

betrokken instellingen heeft alleen NLFI heeft een directe financiële relatie met het ministerie van Financiën. Hoewel er vanzelfsprekend andere redenen zijn voor het toezicht dan de financiële relatie, is de omvang van de financiële relatie met Financiën in de verschillende versies van het toezichtarrangement niet expliciet benoemd.

3 Verantwoording onderzoek

3.1 Werkzaamheden en afbakening

Wij hebben in het kader van het reviewbeleid van het ministerie van Financiën reviewwerkzaamheden op de accountantscontrole bij vier instellingen over 2019 uitgevoerd.

In het kader van deze opdracht hebben wij geen beoordelingsopdracht of controleopdracht uitgevoerd voor deze jaarrekeningen. In de rapportage vermelden wij daarom alleen feitelijke bevindingen. Wij doen geen uitspraak over wat de betekenis van deze informatie voor het onderhavige object in zijn totaliteit is.

Van de uitgevoerde reviews hebben wij het reviewverslag in concept aan de betreffende accountant voorgelegd en daarmee hoor en wederhoor toegepast. In alle gevallen kon de accountant zich met de inhoud van het reviewverslag verenigen. Nadien hebben wij het reviewverslag in definitieve vorm aan de accountant verzonden. Wij hebben een afschrift hiervan aan FEZ gezonden.

3.2 Gehanteerde standaard

Deze opdracht is uitgevoerd overeenkomstig Standaard 4400N "Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden". In dit rapport rapporteren wij de bevindingen op basis van de specifiek overeengekomen werkzaamheden. Wij verschaffen geen zekerheid, omdat wij geen controle-, beoordelings- of andere assurance-opdracht hebben uitgevoerd. Wij doen geen uitspraak over wat de betekenis van deze informatie voor het onderhavige object in zijn totaliteit is. Het is aan Financiën om de bevindingen te wegen in het kader van haar toezichtsrol.

Bij de uitvoering van deze opdracht hebben wij de onafhankelijkheidsvereisten van de Verordening Inzake Onafhankelijkheid (VIO) en de ethische voorschriften die voor accountants gelden, in acht genomen.

3.3 Verspreiding rapport

De opdrachtgever, [...] van het ministerie van Financiën in de rol van toezichthouder van de instellingen, is eigenaar van dit rapport.

Wij hebben dit rapport uitgebracht aan het ministerie van Financiën. De beoogde gebruiker van dit rapport is de afdeling Eigenaarsadvisering van de directie Financieel Economische Zaken van het ministerie van Financiën. Het is de verantwoordelijkheid van de beoogde gebruikers om te bepalen of de overeengekomen specifieke werkzaamheden toereikend en geschikt zijn voor het doel van de beoogde gebruikers.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is primair bestemd voor de opdrachtgever met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen. In de Ministerraad is besloten dat het opdrachtgevende ministerie waarvoor de ADR een rapport heeft geschreven, het rapport binnen zes weken op de website van de rijksoverheid plaatst, tenzij daarvoor een uitzondering geldt. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van door de ADR uitgebrachte rapporten en plaatst dit overzicht op de website.

Dit rapport is met zorgvuldigheid en deskundigheid opgesteld waarbij rekening is gehouden met de verwachtingen van de beoogde gebruikers. Echter kan niet gegarandeerd worden dat hier geen onduidelijkheden in staan voor een niet-beoogde gebruiker. In dat geval dient de niet-beoogde gebruiker contact op te nemen met de eigenaar van dit rapport.

4 Ondertekening

Den Haag, 17 juni 2021

[...]

5 Managementreactie

Het ministerie van Financiën heeft op grond van haar reviewbeleid de ADR gevraagd om de door de instellingsaccountants uitgevoerde controles voor de CEA, WBF, NBM en NLFI over het jaar 2019 te reviewen en hierover een rapport van bevindingen uit te brengen. De ADR heeft geconstateerd dat de accountantscontroles toereikend zijn uitgevoerd en dat het ministerie van Financiën kan steunen op de door de instellingsaccountants afgegeven controleverklaringen.

Wat betreft de overige bevindingen kan ik u melden dat er de afgelopen jaren al meerdere stappen zijn gezet. Zo is het toezichtarrangement – inclusief controleprotocol – van het WBF in juni 2020 geactualiseerd. Hiermee is ook een einde gekomen aan het in omloop zijn van verschillende versies van het controleprotocol, die elk aan een jaartal zijn gerelateerd. Daarnaast is in september 2020 een toezichtarrangement – inclusief controleprotocol – voor de CEA vastgesteld. De CEA en de accountant zijn akkoord gegaan met dit toezichtarrangement en hebben aangegeven dat het definitieve controleprotocol proportioneel is. Daarmee zijn deze door de ADR gedane bevindingen reeds ondervangen.

Voor het NBM zal dit jaar een toezichtarrangement en controleprotocol worden opgesteld. Daarnaast zal dit jaar het toezichtarrangement en controleprotocol van NLFI worden geactualiseerd.

De ADR merkt tot slot op dat drie van de vier gereviewde instellingen geen directe financiële relatie hebben met het ministerie van Financiën en dat dit niet expliciet terugkomt in de toezichtarrangementen. Omdat de omvang van de directe financiële relatie na verloop van tijd kan wijzigen is dit niet in de toezichtarrangementen opgenomen. Voor een actueel overzicht van de financiële relatie met een zbo of rwt verwijs ik naar de rijksbegroting, begrotingshoofdstuk IX Financiën en Nationale Schuld, Bijlage 1: zbo's en rwt's.

Ik wil de ADR tot slot danken voor de uitgevoerde reviews. Deze reviews vormen het sluitstuk van het toezichtbeleid en zijn daarmee een belangrijke beheersmaatregel binnen de stelselverantwoordelijkheid van de minister.

Auditdienst Rijk

Postbus 20201

2500 EE Den Haag

(070) 342 77 00